

mgr Iwona Wyciechowska i.e.wyciechowska@uw.edu.pl

MIĘDZYNARODOWA POLITYKA SPOŁECZNA

1. Definicje, zakres, historia polityki społecznej. Uwarunkowania polityki społecznej.

- pojęcie polityki społecznej
- zakres przedmiotowy polityki społecznej
- polityka społeczna a polityka gospodarcza
- polityka społeczna w gospodarce rynkowej
- geneza polityki społecznej
- etapy rozwoju polityki społecznej
- wartości i zasady polityki społecznej
- polityka społeczna w społeczeństwie obywatelskim
- klasyfikacja uwarunkowań polityki społecznej

Literatura

1. **Polityka społeczna. Podręcznik akademicki. Pod red. G. Firlit – Fesnak, M. Szyklo – Skoczny, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2007**
2. Auleytner Julian, Polityka społeczna, Warszawa 1997.
3. **Auleytner Julian: Polityka społeczna, czyli ujarzmianie chaosu socjalnego. Warszawa : WSP TWP, 2002**
4. Auleytner Julian: Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany. Warszawa : WSP TWP, 2004
5. Golinowska Stanisława: Polityka społeczna. Koncepcje – instytucje – koszty. Warszawa : Wydawnictwo Poltext, 2000
6. Wokół teorii polityki społecznej. Pod red. B. Sztur – Jaworskiej, B. Rysz – Kowalczyk, Oficyna wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2003
7. Relacje między celami gospodarczymi a społecznymi w: „Problemy polityki społecznej” 2005, nr 8
8. „Polityka społeczna” czasopismo wydawane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych
9. Strony internetowe : Instytut Polityki Społecznej – www.ips.uw.edu.pl
Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – www.ipiss.com.pl
Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej – www.ptps.org.pl
Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej – www.mpips.gov.pl

2. Geneza międzynarodowej polityki społecznej. Procesy globalizacyjne a polityka społeczna.

- pojęcie międzynarodowej polityki społecznej
- międzynarodowa polityka społeczna – zakres podmiotowy i przedmiotowy
- globalizacja – pojęcie, istota, zakres
- wpływ procesów globalizacyjnych na powstanie, kształtowanie się i rozwój międzynarodowej polityki społecznej

---

Literatura

1. **Anioł W., "Międzynarodowa polityka społeczna. Wybrane problemy", Wyd. UW, Warszawa 1989**
2. Anioł W., Paradoxy globalizacji, Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2002
3. Bauman Zygmunt , Globalizacja, PIW, Warszawa 2000
4. **Książkowski M., Polityka społeczna. Wybrane problemy porównań międzynarodowych, Katowice 1999**
5. Radwan-Praglowski J., Frysztacki K., Społeczne dzieje pomocy człowiekowi: od filantropii greckiej do pracy socjalnej, Katowice 1998
6. U podłoża globalnych zagrożeń. Danecki J., Danecka M. /red./ , Dom Wydawniczy Elipsa, 2003

3. ONZ a polityka społeczna.

- ONZ jako podmiot MPS
- polityka społeczna w działalności ONZ :
  - ILO – Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP)
  - ECOSOC – Rada Gospodarczo-Społeczna ONZ
  - UNICEF – Fundusz ONZ Pomocy Dzieciom
  - UNESCO – Organizacja ONZ ds. Oświaty, Nauki i Kultury
  - WHO – Światowa Organizacja Zdrowia
  - FAO - Organizacja ds. Wyżywienia i Rolnictwa
  - UNHCR - Urząd Wysokiego Komisarza ONZ ds. Uchodźców
  - UNDP – Program Rozwoju ONZ
  - UNRISD – Instytut Badawczy ONZ ds. Rozwoju Społecznego
  - UNEP – Program ONZ ds. Ochrony Środowiska
  - UNFPA – Fundusz ONZ dla Działalności Ludnościowej
  - IOM – Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji
  - OECD - Organizacja Współpracy Ekonomicznej i Rozwoju, zrzeszająca najbogatsze państwa świata
  - cele milenijne – koncepcja, program, możliwości realizacyjne

---

Literatura

1. Anioł Włodzimierz, Narody Zjednoczone wobec problemów społecznych, Książka i Wiedza, Warszawa 1988
2. Anioł Włodzimierz, Polityka społeczna w działalności ONZ, Warszawa 1983
3. Strony internetowe ONZ i organizacji wyspecjalizowanych ONZ oraz <http://www.unic.un.org.pl>
4. Deklaracja Milenijna oraz Raporty dotyczące milenijnych celów rozwoju
- 4. Działalność Rady Europy w zakresie polityki społecznej.**
  - Europejska Karta Społeczna z 1961 r. oraz rewizje Karty
  - kategorie praw społecznych i metody ich ochrony
  - Europejski Trybunał Praw Człowieka, Europejska Komisja Praw Człowieka.
  - Podstawowe dokumenty Rady Europy w zakresie polityki społecznej.

Literatura

1. Świątkowski Andrzej M., Prawo socjalne Rady Europy. Europejska Karta Społeczna, protokoły, zrewidowana Europejska Karta Społeczna. Universitas, Warszawa 2006
2. Maciejewska J., Model europejskiego państwa opiekuńczego a międzynarodowe standardy społeczne – dyskusja w Radzie Europy, w: Polski Przegląd Dyplomatyczny 3/31/2006
3. Podstawowe dokumenty Rady Europy z dziedziny polityki społecznej, wybór R.Henczel, J.Maciejewska, 1997
4. Strony internetowe : www.coe.int , www.ceeol.com

5. Unia Europejska a polityka społeczna.

- wartości socjalne w Unii Europejskiej
- Podmioty polityki społecznej w UE
- Typy modeli polityki społecznej w krajach UE
- Ustawodawstwo socjalne w UE
- Karta Podstawowych Praw Socjalnych Pracobiorców
- podstawowe zadania UE / Traktat Amsterdamski, Zielona Karta, Biała Karta/
- Polityka społeczna Unii Europejskiej czy polityka społeczna w Unii Europejskiej ?
- Fundusze strukturalne jako instrumenty polityki społecznej w UE
- Najważniejsze problemy Unii Europejskiej w zakresie polityki społecznej:
  - Wspólnotowa polityka zatrudnienia
  - Sytuacja społeczna i stan zatrudnienia w Europie
  - Tworzenie miejsc pracy
  - Swobodny przepływ pracowników
  - Prawa pracownicze i organizacja pracy
  - Dialog społeczny i zaangażowanie pracowników
  - Ochrona socjalna
  - Równość mężczyzn i kobiet
  - Środki socjalne na rzecz osób niepełnosprawnych i osób starszych
  - Integracja społeczna i walka z ubóstwem
  - Wymiar międzynarodowy i rozszerzenie
  - Zwalczanie dyskryminacji i stosunki ze społeczeństwem obywatelskim
  - Wzrost gospodarczy i praca

Literatura

1. Traktat o Unii Europejskiej (art.2)
2. Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską [Art. 2 i 13, Tytuł III (art. 39 do 42), VIII i IX]
3. K. Głąbicka, Polityka społeczna w Unii Europejskiej. Aspekty aksjologiczne i empiryczne, Elipsa, Warszawa 2001
4. K. Głąbicka, Europejska przestrzeń socjalna. Zarys problematyki, WSP TWWP, Warszawa 2002
5. W. Anioł, Europejska polityka społeczna. Implikacje dla Polski, ASPRA-JR, Warszawa 2003
6. W. Anioł, Polityka socjalna w Unii Europejskiej, Wydawnictwa Sejmowe, Warszawa 2003
7. M. Książkowski, Modele polityki społecznej, IPISS, Warszawa 1999
8. Strony internetowe : www.fundacja-pe.nazwa.pl www.uniaeuropa.net.pl
www.europa.eu/pol/socjo/index_pl.htm www.europa.eu.int/eures/home.jsp?lang=

6. Stosunki międzypaństwowe realizowane przez organizacje pozarządowe.

- pojęcie stosunków międzypaństwowych
  - formy i zakres regulacji stosunków międzypaństwowych
  - organizacje współpracy międzypaństwowej / UNESCO, UNHCR, MKCK/
  - organizacje pozarządowe jako instytucjonalna sieć stosunków międzypaństwowych
-

Literatura

1. Michałowska G., Stosunki międzyspoleczne, w: : Stosunki międzynarodowe: geneza, struktura, dynamika., Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, r. 2006
2. Klein N., No Logo, Świat Literacki, Izabelin 2004
2. Internetowa baza danych organizacji pozarządowych (bazy.ngo.pl)
3. Wyszukiwanie organizacji pożytku publicznego (bopp.pozytek.gov.pl)

7. Internacjonalizacja polityki społecznej. Międzynarodowy charakter kwestii społecznych.

- na czym polega proces internalizacji polityki społecznej ?
- co to są kwestie społeczne ?
- teorie kwestii społecznych

Literatura

1. Danecki J., Kwestia społeczna – istota, źródła, zarys diagnozy, w: Polityka społeczna. materiały do studiowania, A. Rajkiewicz, J. Supińska, M. Księżopolski /red./, Wyd. Śląsk, Katowice 1998
2. Rysz – Kowalczyk B., Teorie kwestii i problemów społecznych, w: Polityka społeczna. Podręcznik akademicki. Warszawa 2007 op. cit.
3. Bauman Z. Społeczeństwo w stanie obłąkania, Wyd. Sic!, Warszawa 2006
4. Wallerstein I., Koniec świata jaki znamy, Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2004
5. Sachs J., Koniec z nędzą. Zadanie dla naszego pokolenia. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2006
6. Landes D. S., Bogactwo i nędza narodów, WWL Muza SA, Warszawa 2005

8. Kwestie społeczne w zakresie polityki ludnościowej i rodzinnej.

Kwestie społeczne w zakresie polityki ochrony zdrowia.

Choroby cywilizacyjne i walka z nimi w skali międzynarodowej.

- procesy demograficzne w kontekście przemian społecznych
- uwarunkowania zmian współczesnej rodziny i zróżnicowania jako efekt tego procesu
- na czym polega polityka rodzinna
- uwarunkowania i istota polityki zdrowotnej
- choroby cywilizacyjne i zagrożenia rozprzestrzeniania chorób zakaźnych

---

Literatura

1. Beck U., Społeczeństwo ryzyka. W drodze do innej rzeczywistości, Wyd. Naukowe Scholar, Warszawa 2002
2. Firlit – Fesnak G., Rodziny polskie i polityka rodzinna; stan i kierunki przemian, w: Polityka społeczna. Podręcznik akademicki. Warszawa 2007 op. cit.
3. Magnuszewska – Otulak G., Ochrona zdrowia w polityce społecznej, w: Polityka społeczna. Podręcznik akademicki. Warszawa 2007 op. cit.
4. Szatur-Jaworska B., „Ludzie starzy i starość w polityce społecznej”, Wyd. Aspra-JR, Warszawa 2001
5. Mingst K., Podstawy stosunków międzynarodowych, Wyd. naukowe PWN, Warszawa 2008
6. Zdrowie publiczne, pod red. T. B. Kulik, M. Latańskiego, Wyd. Czajka, Lublin 2002
7. Strony internetowe : www.cywilizacyjne.choroby.biz \

9. Kwestie społeczne w zakresie polityki zatrudnienia i ochrony pracy.

Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw międzynarodowych.

Kwestie społeczne w zakresie polityki czasu wolnego i wypoczynku.

- bezrobocie, aktywizacja zawodowa, polityka rynku pracy
- korporacje wielonarodowe, przedsiębiorstwa międzynarodowe a odpowiedzialność społeczna oraz przestrzeganie i promocja praw człowieka
- czy czas wolny i wypoczynek to kwestie polityki społecznej?

Literatura

1. Szyłko – Skoczna M., Problemy społeczne w sferze pracy, w: Polityka społeczna. Podręcznik akademicki. Warszawa 2007 op. cit.
2. Męcina J., Dialog społeczny w Polsce a integracja z Unią Europejską. Wydawnictwo ASPRA-JR, Warszawa 2005 r
3. Nakonieczna J., Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, Difin, Warszawa 2008
4. Strzeżmińska H., Czas pracy i czas wolny w polityce społecznej, P. W. Ekonomiczne, Warszawa 1998

10. Kwestie społeczne w zakresie polityki mieszkaniowej

Cele systemu zabezpieczenia społecznego i świadczenia społeczne.

- kwestia mieszkaniowa – balast czy szansa polityki społecznej ?
- geneza i rozwój zabezpieczenia społecznego
- ubezpieczenie społeczne w systemie zabezpieczenia społecznego
- system i rodzaje ubezpieczeń społecznych
- system świadczeń z tytułu bezrobocia i jego ryzyka
- pomoc społeczna
- rodzaje o funkcje świadczeń społecznych

Literatura

1. Radosław Cyran, Mieszkalnictwo jako obraz interwencjonizmu państwowego., *Nieruchomości* C.H.Beck, 9 (85), wrzesień 2005
2. Paweł Hut , Współczesna kwestia mieszkaniowa w Polsce; geneza, uwarunkowania, perspektywy rozwiązań, w: *Polityka społeczna. Podręcznik akademicki*. Warszawa 2007 op. cit.
3. Gertruda Uścińska , Europejskie standardy zabezpieczenia społecznego a współczesne rozwiązania polskie, IPiSS, Warszawa 2005
4. Gertruda Uścińska, Świadczenia z zabezpieczenia społecznego w regulacjach międzynarodowych i polskich, IPiSS, Warszawa 2005

11. Ubóstwo, dysproporcje dochodowe, wykluczenie problemem międzynarodowej polityki społecznej. Edukacja i podnoszenie kwalifikacji jako antidotum na problemy społeczne.

- gdzie są granice ubóstwa?
- pogłębiające się dysproporcje dochodowe przyczyną wykluczenia społecznego
- polityka społeczna wobec wykluczenia społecznego
- rola edukacji i podnoszenia kwalifikacji

Literatura

1. R. Gieryszewska, J. Łopato, Zamożność, dochody, ubóstwo, świadczenia społeczne, w: *Polityka społeczna Podręcznik akademicki*. Warszawa 2007 op. cit.
2. R. Szrzenberg, Ubóstwo, marginalność i wykluczenie społeczne, w: *Polityka społeczna*. op. cit.
3. M. Johann, Polska – UE. Porównanie poziomu życia ludności, Wyd. Difin, Warszawa 2005
4. Z. Bauman "Praca, konsumpcjonizm i nowi ubodzy", Wydawnictwo WAM, 2006.
5. Z. Bauman "Życie na przemiał", Wydawnictwo Literackie, 2004.
6. Z. Bauman „Zbędni, niechciani, odrzuceni – czyli o biednych w zamożnym świecie” w: *Kultura i Społeczeństwo*, Komitet Socjologii, ISP PAN, kwiecień-czerwiec 1998, tom XLII, nr 2.
7. T. Kowalak , Marginalność i marginalizacja społeczna, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa. 1998
8. R. Lister, Bieda, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2007
9. A. Giddens „Trzecia droga. Odnowa socjaldemokracji”, Książka i Wiedza, Warszawa 1999, rozdz. 4 „Państwo inwestycji społecznych”.
10. Wykluczeni. Wymiar społeczny, materialny i etniczny, M. Jarosz /red./ I S P PAN, 2008.
11. S. Golinowska, Z. Morecka, M. Styrz, E. Cukrowska, J. Cukrowski, Od ubóstwa do wykluczenia społecznego. Badania. Koncepcja. Wyniki. Propozycje Polska, Europa i Świat, Wyd. IPiSS, Warszawa 2008
12. Strony internetowe : www.mpips.gov.pl/integracja

12. Międzynarodowa polityka społeczna wobec migracji międzynarodowych.

- zagadnienia terminologiczne migracji międzynarodowych
- przyczyny migracji międzynarodowych
- skutki migracji międzynarodowych
- prognozy migracyjne

Literatura

1. J.E. Zamojski, Migracje masowe - czynnik przemian społeczeństw współczesnych, /w:/ *Migracje i społeczeństwo*, Zbiór studiów, IH, W-wa 1995, s. 9 –45
2. J.E. Zamojski /red./, *Migracje i społeczeństwo*, Zbiór dokumentów 2, IH PAN, W-wa 1997,
3. A. Rajkiewicz./ red./ , *Zewnętrzne migracje zarobkowe we współczesnej Polsce*. Wybrane zagadnienia, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna, IPiSS, 2000.
4. Upadek imperiów i rozwój migracji, *Migracje i społeczeństwo* 8, Wyd. Neriton, Warszawa 2003
5. *Migracje polityczne XX wieku*. *Migracje i społeczeństwo* 4. Wyd. Neriton 2000
6. *Imigranci i społeczeństwa przyjmujące*. *Migracje i społeczeństwo* 5. Wyd. Neriton, Warszawa 2000
7. *Migracje 1945 – 1995*, w: *Migracje i społeczeństwo* 3, Wyd. Neriton, Warszawa 1999
8. *Do stołu dla zamożnych*. *Ruchy migracyjne w Afryce oraz ich znaczenie dla Polski*,

IKR WG i SR UW, Warszawa 1999

9. M. Duszczyk, Swobodny przepływ pracowników w negocjacjach o członkostwo Polski w Unii Europejskiej, IPS, 2002.
10. J. Nakonieczna, Migracje międzynarodowe a rozwój państwa, ISM UW, 2007
11. I. Wyciechowska, Komu w drogę? – migracje międzynarodowe – zagrożenie czy zbawienie XXI wieku”, w: Historia – Stosunki międzynarodowe – Amerykanistyka /Księga jubileuszowa prof. W. Dobrzyckiego, W-wa 2001
12. Strony internetowe : www.migracje.uw.edu.pl www.uric.gov.pl www.migration-news.uw.edu.pl

13. Międzynarodowa przestępczość zorganizowana jako problem społeczny w skali międzynarodowej.

- próba zdefiniowania jako problemu społecznego
- uwarunkowania i przejawy przestępczości zorganizowanej
- przestępczość zorganizowana przyczyna czy skutkiem wykluczenia społecznego
- próby przeciwdziałania przy użyciu instrumentów polityki społecznej

Literatura

1. E. Jaroszevska, M. Kordas – Surowiec, Przestępczość jako problem społeczny; profilaktyka społeczna i polityka kryminalna, w: Polityka społeczna. Podręcznik akademicki. Pod red. G. Firlit – Fesnak, M. Szyłko – Skoczny, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2007
2. K. Laskowska, Rosyjskojęzyczna przestępczość zorganizowana. Studium kryminologiczne, Temida 2, Białystok 2006
3. S. Redo, Zwalczanie przestępczości zorganizowanej w Azji Centralnej, Dom Wydawniczy ELIPSA, 2007,
4. G. Makowski, Korupcja jako problem społeczny, Trio, Warszawa 2008
5. W. Mądzejowski, Przestępczość zorganizowana. System zwalczania, Wyd. W AiP, Warszawa 2008
6. R. Saviano, Gomorra. Podróż po imperium kamorry., Czytelnik, Warszawa 2008
7. Strony internetowe : www.policja.pl www.ifp.pl www.kryminologia.uka.pl www.mswia.gov.pl

14. Ekologia jako zagadnienie z zakresu międzynarodowej polityki społecznej.

- człowiek a środowisko naturalne
- społeczny wymiar ekologii
- kryzys ekologiczny w środowisku społecznym
- „ochrona przestrzeni w środowiskach globalnych”

Literatura

1. A. Papuziński, Ekologia – Polityka – Kultura. Społeczne przesłanki i przejawy kryzysu ekologicznego. Wyd. WSP w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2000
2. K. Mingst, Podstawy stosunków międzynarodowych, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2008
3. P. Matczak, Problemy ekologiczne jako problemy społeczne, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2000
4. Strony internetowe : www.ekologia.org.pl

15. Likwidacja dyskryminacja i ochrona ludzkiej godności jako cele międzynarodowej polityki społecznej. Ustanawianie zrównoważonego rozwoju.

- dyskryminacja a równouprawnienie
- godność ludzka jako podstawowa wartość
- ochrona ludzkiej godności poprzez likwidację dyskryminacji i marginalizacji
- postęp społeczny jako warunek zrównoważonego rozwoju
- pojęcie zrównoważonego rozwoju
- podstawą realizacji zrównoważonego rozwoju : środowisko, narzędziem: gospodarka, celem : społeczeństwo

Literatura

1. G. Firlit-Fesnak, G. Magnuszewska-Otulak, Dyskryminacja a równouprawnienie; zadania dla polityki społecznej, w: Polityka społeczna. Podręcznik akademicki. Warszawa 2007 op. cit.
2. Danecki J., Rysz-Kowalczyk B./red./, Kwestie społeczne i krytyczne sytuacje życiowe u progu lat dziewięćdziesiątych, IPS UW, 1994
3. Danecki J. , /red./, Postęp i regres społeczny, IPS UW, 1991
4. Auleytner J., Mikulski J., /red./ polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych. Drogi do integracji, WSP TWP, 1996
5. Olszewska - Dyoniziak B. , Rozwój, zmiana i postęp społeczny. Zarys problematyki, Alta 2, Warszawa 2008
6. Papuziński A. /red./, Zrównoważony rozwój. Od utopii do praw człowieka, Oficyna Wyd. BRANTA, Bydgoszcz 2005
7. Halizak E., Kuźniar R., Symonides J., Globalizacja a stosunki międzynarodowe, Bydgoszcz 2004
8. Krzysztofek K., Szczepański M. S., Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2005
9. Kołodko G., Wędrujący świat, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008